

directie Welzijn, Gezondheid, Wonen, Jeugd en Ontwikkelingssamenwerking
dienst Preventie, Hulpverlening en Zorg

dossiernummer:
1401170

Verslag aan de Provincieraad

betreft **Intersectorale samenwerking in functie van personen met een handicap**
Toekenning van 65 000 EUR aan Centrum Obra vzw voor de beperking van de instroom van personen met een verstandelijke beperking en criminogene factoren in de gevangenis of het justitiële kader en gratis gebruik van auditorium De Schelde en de Tentoonstellingsruimte op dinsdagnamiddag 7/10/2014.

verslaggever Eddy Couckuyt

Mevrouwen en mijne Heren,

Probleemstelling

Personen met een handicap ondervinden vaak grote moeilijkheden bij de overgangen van en naar verschillende zorgdomeinen en zorginstanties. Concreet gaat het hierbij ondermeer over de grijze zone tussen de zorg voor personen met een handicap en het algemeen welzijnswerk, de geestelijke gezondheidszorg, de ouderenzorg, jeugdwelzijn, de reguliere thuiszorg, enz. Een betere samenwerking, meer overleg, duidelijke afspraken en een onderling versterkt netwerk zouden een grote stap vooruit zijn voor de cliënten in kwestie die tussen deze zorgdomeinen zweven. We worden steeds vaker geconfronteerd met complexe probleemsituaties, maar de sectorale regelgeving is hier tot vandaag helaas onvoldoende op afgestemd.

Rol provinciale overheid

Het provinciaal beleid kan een belangrijke aanzet geven tot 'ontschotting' in de zorg voor personen met een handicap door middel van het stimuleren van initiatieven die de intersectorale samenwerking bevorderen.

Beleidslijn: 2010 - nu

Binnen dit kader wordt sinds 2010 Outreach De Steiger – De Meander ondersteund voor hun ambulante dienstverlening in de thuissituatie of thuisvervangende situatie voor personen met een complexe problematiek (bestaande uit verstandelijke handicap en bijkomende (ernstige) gedragsstoornissen en / of psychiatrische problemen), met als doel een ingrijpende opname in residentiële psychiatrie te voorkomen.

Dankzij deze provinciale ondersteuning kan outreach specifiek ingezet worden in dossiers waarop de zorgbemiddeling binnen het Regionaal Overlegnetwerk Gehandicaptenzorg (ROG) Oost-Vlaanderen vastloopt. Dit ter bevordering van

een nauwere samenwerking tussen de geestelijke gezondheidszorg en de zorg voor personen met een handicap.

Gezien de grote nood aan intersectorale samenwerking in de zorg voor personen met een handicap was het vanaf 2012 wenselijk onze provinciale inzet niet alleen te **versterken** (door uitbreiding van het outreachproject), maar eveneens te **verbreden** door bijkomend in te spelen op andere grijze zones.

Zo werd eind 2012, 50 000 EUR toegekend aan Centrum Obra, in Evergem, met een aanvulling van 15 000 EUR in 2013. Om de instroom van personen met een verstandelijke beperking en criminogene factoren in de gevangenis / het justitiële kader te beperken wordt via dit project ingezet op de grijze zones tussen VAPH-jongerenwelzijn, VAPH-onderwijs, minder en meerderjarigheid,...

Met dit totaalbedrag van 65 000 EUR kon onderstaande werking gerealiseerd worden in 2013.

Omschrijving opdracht Centrum Obra 2013:

a. Preventief werken in de overgang van minder- naar meerderjarigheid bij jongeren met een verstandelijke beperking die risicovol gedrag stellen

Uit de analyse van het profiel en de achtergrond van gedetineerden met een verstandelijke beperking blijkt dat heel wat factoren voorafgaand aan de detentie een voorspellende waarde hebben voor latere incidenten. Op vandaag worden deze criminogene factoren onvoldoende (h)erkend. Bijgevolg wordt er ook niet naar gehandeld en laten we heel wat kansen liggen op het vlak van preventie.

De overgang van minderjarigheid naar meerderjarigheid is de kritische periode waarin problemen vaak verscherpen. Jongeren krijgen beslissingsvrijheid en elk sturend kader vanuit onderwijs, jongerenwelzijn of minderjarigenzorg VAPH verdwijnt. Vaak vallen zij op dat moment volledig terug op zichzelf, geraken ze geïsoleerd en stapelen de problemen zich op. Hun problematiek wordt erkend bij minderjarigheid, maar eens meerderjarig worden ze los gelaten. Net omwille van hun beperkingen op cognitief, sociaal en emotioneel gebied hebben zij echter nood aan blijvende ondersteuning en omkadering. Het is problematisch dat ze bij meerderjarigheid van de radar verdwijnen terwijl tijdens de minderjarigheid op basis van een aantal factoren al afgeleid kon worden dat het fout zou lopen. Tijdige interventie is dus aangewezen om een netwerk te kunnen opbouwen dat ook bij meerderjarigheid aanspreekbaar blijft en om preventief de nodige vaardigheden te ontwikkelen.

b. Stappenplan

1. Proactieve risicotaxatie → alertheid vragen en tools aanreiken om risico's te leren zien en in een juiste context te plaatsen zodat de nodige personen tijdig kunnen gedetecteerd worden.
2. Op basis van de indicaties aanbieden van een niet-bedreigend circuit, een ambulant en gespecialiseerd ondersteuningsaanbod in de vorm van actieve en outreachende hulpverlening ter versterking van het netwerk / de omgeving van de jongere.
3. Sensibilisering rond deze doelgroep bij procureurs en onderzoeksrechters.

c. *Forensische Outreach (stap 2)*

Voor wie?

- het professioneel of natuurlijk netwerk van jonge schoolverlaters en de jongere zelf
- bij (vermoeden van) een verstandelijke beperking / zwakbegaafdheid
- bij risicovol gedrag: externaliserend (agressie, diefstal, brandstichting...) en internaliserend (weglopen, automutilatie...)

Wanneer?

- kan opgestart worden vanaf 16 jaar (vóór het 'loslaten')
- instroom kan vanuit verschillende domeinen komen

Algemene doelstelling?

het ondersteunen van de jongere, het professioneel en natuurlijk netwerk in hun zoektocht om de jongere met een verstandelijke beperking te begeleiden.

Methodieken?

1. Het **uitklaren van de aanmeldingsvraag**
vanuit een actieve en assertieve houding in het opsporen en herkennen van de vraag
2. Opstellen van een voorlopige **probleemsamenhang**
wat wordt geproblematiseerd?
wat werd reeds geprobeerd? wat werkte en wat niet?
3. **Diagnostiek en ruimere beeldvorming**
intelligentie, emotionele ontwikkeling, sociale competentie, zelfredzaamheid, opsporen van psychiatrische of gedragsproblematiek, ...
een afgestemde ondersteuning vraagt om een adequate diagnostiek
4. **Ondersteuningsfunctie**
 - de jongere zelf:
aansluiten op het perspectief van de jongere en samen met hem/haar zaken opnemen, blijvend motiveren, activeren en beluisteren
 - het netwerk:
handvaten aanreiken aan het netwerk
 - hoe omgaan met risicovol gedrag?
 - hoe het netwerk dat reeds aanwezig is verder ondersteunen om de jongere te behoeden voor de justitiële gevolgen van zijn risicovol gedrag?
 - hoe de brug naar de meerderjarigheid "overbruggen"?
5. **Doorverwijsfunctie**
waar is nood aan gespecialiseerde zorg en ondersteuning?
waar kan men daarvoor terecht?
6. **Nazorgfunctie**
verder opvolgen van het zorgtraject (oa via aanspreekbaarheid, nazorggesprekken...)

Hoe?

- Telefonische permanentie: rechtstreeks toegankelijk, laagdrempelig
- Verkennende gesprekken met de jongere en zijn netwerk
- Interviews en op indicatie diagnostiek
- Overleg en netwerkbijeenkomsten
- Maar bovenal het samen op stap gaan met de jongere. Vertrekken van een gemeenschapsgerichte zorg of aanklampende zorg. De jongere en zijn netwerk blijven volgen en fors investeren in het opbouwen van

vertrouwen en perspectief. Streven naar rechtstreekse toegankelijkheid en laagdrempeligheid.

- Sectoroverschrijdend samenwerken. Het samenbrengen van de kennis van de netwerkpartners en het persoonlijke netwerk moet leiden tot daadkrachtige gedragen resultaat.

d. Keuze partner

Centrum OBRA vzw werkt meer dan 10 jaar met geïnterneerden met een (verstandelijke) beperking in de gevangenis van Gent via de werking Ontgrendeld. Dit initiatief werd in het verleden ondersteund door Provincie Oost-Vlaanderen. Op die manier hebben we reeds bijgedragen aan het bevorderen van de **uitstroom** van personen met een beperking uit de gevangenis. Omwille van evoluties in de zorg en de vaststelling dat personen met een verstandelijke beperking niet thuis horen in de gevangenis, is het cruciaal om vandaag aan de andere kant van de tijdslijn te gaan staan en er alles aan te doen om de **instroom** in de gevangenis te voorkomen. Centrum Obra is hiervoor de meest aangewezen partner aangezien zij volledig vertrouwd zijn met de betrokken structuren en netwerken en doorheen hun werkervaring met de gedetineerden goed zicht hebben op de typische patronen die uiteindelijk leiden tot de detentie.

Plannen 2014

De toenemende vraag tot outreach dwingt Obra tot bredere ondersteuning en een personeelsuitbreiding van 1,5 VTE naar 2 VTE. De loonkost voor 2014 is begroot op 100 000 EUR voor 2 VTE (psycholoog of ortho-agoog). De werkingskosten op 2 000 EUR.

In 2014 kan gefocust worden op:

- uitbreiding van de effectieve outreach; dit zowel ten aanzien van professionelen als ten aanzien van jongeren (sensibilisering en vorming, finaliseren indicatieve signaallijst, ingaan op aanmeldingsvragen,...)
- implementeren van de intersectorale samenwerking in concrete casussen.
- verdere uitwerking en beschrijving methodieken outreach (o.m. systeem clientregistratie, uitschrijven procedure van aanmelding tot einde begeleiding ,...)
- uitbreiden, activeren en motiveren netwerking
- verderzetting samenwerking Universiteit Gent (o.m. deelname academische werkplaats, wetenschappelijke publicatie,...)
- analyse van relevante data uit de eerste fase
- de overheid informeren en motiveren tot verankering van onze methodiek in de zorg.

De deputatie vraagt daarbij om de nodige aandacht te besteden aan uitgebreide afstemming met relevante partners en projecten in het werkveld.

Voorstel 2014

De deputatie stelt voor om in dit verhaal de oorspronkelijke raming voor 1 jaar werking aan te houden, met name inzet van 1 FTE psycholoog / ortho-agoog, en hiervoor **65 000 EUR** toe te kennen aan Centrum Obra vzw op het budget **2014**.

Op budgetcode 2014/649001/08/0911 (Subsidies en prijzen / Diensten en voorzieningen voor personen met een handicap); actienummer: 2014000910 en ramingsnummer: 2014003409 (Forensische outreach voor jongeren met een handicap, voor een betere toegang tot de zorg, en om detentie te voorkomen bij meerderjarigheid) is er een initieel budget voorzien van 65°000°EUR, het resterend saldo bedraagt 65 000 EUR.

De middelen 2014 kunnen uitbetaald worden aangezien een volledige verantwoording van het budget 2013 ingediend en goedgekeurd werd (bijlage financiële verantwoording - bedrag op budget 2013 was 15 000 EUR met verantwoordingsperiode 1 september 2013 tem 30 november 2013).

De middelen 2014 kunnen verantwoord worden van 1 januari 2014 tot en met 31 december 2014.

Tegen 1 juni 2014 moet aan het provinciebestuur een tussentijdse verantwoording bezorgd worden.

Tegen **31 januari 2015** moet aan het provinciebestuur een *integrale inhoudelijke en financiële eindverantwoording* van de 65 000 EUR bezorgd worden.

Centrum Obra vzw wil in het najaar van 2014 graag een studienamiddag organiseren om haar werking inzake forensische outreach voor te stellen aan een breed publiek, bestaande uit VAPH voorzieningen; Bijzondere Jeugdzorg; Gemeenschapsinstellingen; Buitengewoon onderwijs; CLB's; Psychiatrie; Politie; Jeugdrechtbank; Overheid/Provinciaal; Studenten; Universiteit/Hogeschole docenten; Straathoekwerk; Jeugdconsulenten, enz. Ze zouden hiervoor graag gratis gebruik maken van Auditorium De Schelde en de Tentoonstellingsruimte.

Besluitvorming

Als u akkoord gaat met de voorgestelde toewijzing van het voorziene krediet, wil u dan bijgevoegd ontwerp van raadsbesluit ondertekenen?

Gent, .

namens de Deputatie:

de provinciegriffier,
Albert De Smet

de bevoegde gedeputeerde,
Eddy Couckuyt